

Slovenski dom

Stev. 211

V Ljubljani, ponedeljek 18. septembra 1939

Leto IV

Rdeča vojska je danes napadla Poljsko

Ponoči je boljševiški zunanji minister Molotov sporočil poljskemu poslaniku v Moskvi, da bodo Sovjeti zjutraj začeli zasedati vzhodno poljsko ozemlje

Poljska vojska se bori tudi proti boljševikom

Varšava, 17. septembra. V noči med soboto in nedeljo je bila poljskemu veleposlaniku v Moskvi, Gzibovskemu izročena spomenica sovjetske vlade, v kateri mu je bilo sporočeno, da je sovjetska vlada prisiljena, da zaradi zavarovanja svojih lastnih koristi in varstva beloruskih in ukrajinskih manjšin v vzhodni Poljski izdati svojim četam povelje, da v nedeljo ob šestih zjutraj po moskovskem času (ob 4 po srednjeevropskem času) prestopijo poljsko mejo. Spomenica pravi, da bodo sovjetske čete prestopile mejo istočasno na vsej črti od Polocka na severni do Kremenca na južni meji. Navzile zasledijo vzhodno Poljsko bo sovjetska vlada ohranila popolno nevtralnost, ker je mišljenja, da poljska država ne obstoja več in smatra, da pogodbe, ki jih je sovjetska Rusija sklenila prej s Poljsko, niso več veljavne.

Uradno besedilo te spomenice je bilo sporočeno vsem tujim poslanikom, ki so v Moskvi ter objavljeno v tisku in po radiu. Sovjetska vlada naglašja, da je sklenila imenovani ukrep zaradi tega, ker želi obnoviti mir in red v vzhodnem delu Poljske, ki ga je v sedanjem trenutku bilo nemogoče ohraniti, ker je razpadla dosedanja poljska državna skupnost in ker je poljska vlada na begu. Zaradi tega meni sovjetska vlada, da je njena naravna dolžnost, varovati belorusko in ukrajinsko prebivalstvo v vzhodni Poljski.

Takoj po sporočilu so sovjetske čete prekoračile poljsko mejo.

Besedilo spomenice, s katero so boljševiki napovedali napad na Poljsko, se glasi:

>Poljsko-nemška vojna je dokazala, da se poljska država notranje ne more ohraniti. V 10 dnevih operacijah je Poljska izgubila vsa svoja industrijska in kulturna središča. Varšava, kot prestolnica Poljske, ni več. Poljska vlada se je razšla in ne daje več od sebe nobenega znamenja življenja. To pomeni, da sta poljska država in njena vlada stvarno prenehali. S tem so izgubile veljavo pogodbe, ki so bile med Sovjetsko unijo in Poljsko. Poljska bi se, propuščena sama sebi in brez vodstva spremenila v odprto področje za vse mogoče slučajnosti in za vsa presenečenja, ki bi mogla postati nevarnost za Sovjetsko Unijo. Zato sovjetska vlada, ki je bila doslej nevtralna, ne more dalje ohraniti nevtralnega stališča do teh dejstev. Istotako sovjetska vlada ne more ostati ravnodušna glede dejstva, da bi Ukrajinci in Belorusi, ki so iste krvi, na ozemlju Poljske bili prepuščeni brez varstva slučajnostim in udarcem usode.

Z ozirom na ta dejstva je izdala sovjetska vlada vrhovnemu poveljstvu rdeče vojske povelje, naj ukaže četam, da prekoračijo mejo in da vzamejo pod svoje varstvo življenje in imovino prebivalstva zahodne Ukrajine in zahodne Bele Rusije.

Hkrati namerava sovjetska vlada storiti vse potrebno, da bi rešila poljski narod iz sedanje pogubne vojne, v katero so ga pripeljali njegovi nesposobni voditelji

ter mu tako dati priliko začeti spet življenje v miru.

Predsednik boljševiške vlade in komisar za zunanje zadeve Molotov je imel dopoldne govor po radiu. Govor so prenašale vse sovjetske radijske postaje. Molotov je sporočil javnosti, da so davki sovjetske oborožene sile prekoračile poljsko mejo. Potem ko je v kratkih potezih opisal hitro napredovanje nemških čet na Poljskem, je Molotov poudaril, da je nastal na ta način v vzhodni Evropi nov položaj. Zadnje razdobje poraza Poljske je začelo vedno bolj ogrožati koristi Sovjetske Unije kot sosednje države. Navzile temu je Sovjetska Rusija ostala do zadnjega trenutka nevtralna. Sedaj pa ni mogla več od strani opazovati razvoj dogodkov. Razen tega ne more nihče zanemariti od sovjetske vlade, da bi bila ravnodušna glede usode »do zdaj brezpravnih beloruskih in ukrajinskih manjšin na Poljskem«. Moskovska vlada smatra za svojo dolžnost nuditi pomoč prebivalstvu zahodne Ukrajine in zapadne Bele Rusije, s katero je veže sorodnost plemena in krvi. Sovjetske čete so na povelje sovjetske vlade prestopile dosedanja sovjetsko-poljska mejo, da zavarujejo življenje in imovino prebivalstva zahodne Ukrajine in zahodne Bele Rusije. Sovjetska vlada je tudi dalje pripravljena pomagati poljskemu narodu, da se reši pred strašno nesrečo. Oborožene

sile bodo storile svojo dolžnost. Prebivalstvo Sovjetske Rusije poziva, da poštvalno podpre vojsko. Vlada ne namerava na kakršenkoli način vplivati na trgovino s živili in potrebščinami. Vlada pričakuje podporo vsega ljudstva.

Moskva, 17. septembra. Svetnik poljskega veleposlaništva je potrdil sodelovanju agencije Reuters, da je bila sovjetska spomenica izročena ponoči poljskemu veleposlaniku in da so prepisi te note bili poslani vsem diplomatskim zastopnikom v Moskvi. Poljski veleposlanik je odklonil sprejeti na znanje sovjetsko noto, vendar pa je obvestil Poljsko vlado o njeni vsebini ter pričakuje sedaj daljnih navodil. Svetnik poljskega veleposlaništva je dodal, da je poljski veleposlanik obiskal pomočnika komisarja za zunanje zadeve Potemkina ob 4 zjutraj.

Poljsko veleposlaništvo v Parizu odločno zavrača obtožbe proti Poljski, ki jih je v svojem govoru po radiu izgovoril Molotov, posebno pa njegovo trditev, da poljska vlada ni na ozemlju poljske republike. Poljsko veleposlaništvo ugotavlja, da sta predsednik poljske republike in poljska vlada še vedno na poljskem ozemlju.

Moskva, 17. sept. Danes ob 4. zjutraj je ruska vojska na vseh obmejnih točkah prestopila mejo in začela prodirati na Poljsko. Najhujišji predor Rusov je bil proti Kamenjcu Podolskemu. Poljaki se žilavo in trdovratno upirajo in nikjer ne pre-

puščajo svojih postojank brez boja.

Berlin, 16. sept. b. V Berlinu naglašajo, da izvaja ruska armada svoje operacije popolnoma v skladu s svojo nevtralnostjo, kajti Rusija hoče na Poljskem samo narediti red in mir.

London, 17. septembra. o. Sovjetsko vrhovno poveljstvo je izdalo davi ob 4 srednjeevropskega časa nalog sovjetskim četam, ki so bile zbrane vzdolž sovjetske meje, da vkorakajo na poljsko ozemlje. Sovjetske čete so na več mestih prodrele na poljsko ozemlje, kjer so pa naleteli na oster odpor s poljske strani. Kakor poroča Havasov poročevalec, so hudi boji v okolici Molodezna, kjer so Poljaki nudili resen odpor sovjetskim četam. Prebivalstvo, ki se nahaja ob sovjetsko-poljski meji je zbegano in ne ve, kam bi bežalo. V večjem delu je prebivalstvo ostalo na svojih domačih tleh ob meji, kjer pomaga poljskim vojakom v obrambi domovine. Hud boj je zlasti pri obmejni postaji Baramoči.

Stockholm, 17. septembra. Iz švedskih virov poročajo, da se poljske čete povsod borijo s sovjetskimi četami, koder so te skušale prekoračiti mejo.

London, 17. septembra. Poljsko poslanništvo v Londonu je sprejelo poročilo iz Rige, da se poljske čete povsod močno upirajo sovjetskim silam, ki so prekoračile poljsko mejo pri Molodencu na skrajnem severu Poljske.

Angleško in francosko stališče do sovjetskega koraka

London, 17. septembra. Angleški uradni krogi izjavljajo, da je zaradi napada Rusije na Poljsko nastal nov položaj, ki ga je treba najresneje preučiti, preden bo mogoče ugotoviti posledice tega dejstva in njegov vpliv na bodoči potek dogodkov. Ze zdaj je jasno, da pomeni ta napad novo obremenitev poljskih sil, ki se tako junaško borijo proti prisilski sovražnika na zapadu. Bilo je že več dni opaziti znamenja, da Rusija pripravlja ta udarec.

V Londonu čakajo že uradno potrdilo poročila, da je sovjetska vlada sklenila zasedati poljsko Ukrajino in Belo Rusijo. Angleška vlada obrača veliko pozornost položaju, ki bi nastal, ako se ugotovi resničnost teh vesti. Na drugi strani zavračajo razlago, da to pomeni daljnosežno akcijo. Z gotovostjo se da reči, da od podpisu sovjetsko-nemškega pakta v odgovornih krogih niso pustili iz vida možnosti za presodno politike v večjem obsegu, za kar mogoče sedaj gre. Zaradi tega dogodki Anglije in Francije ne bodo

našli nepravilne, če sovjetska Rusija sklene začeti akcijo, ki ji jo pripisujejo.

Pariz, 17. septembra. Napad rdečih na Poljsko ni povzročil v Parizu nobenega stvarnega presenečenja. Ze več dni so vedeli, da je Moskva sklenila mobilizacijo in da so bile čete zbrane ob poljski meji. Glede napredovanja sovjetskih čet na Poljskem prihajajo v Francijo samo poročila iz nemških virov. Nič

ne dokazuje, da je Rusija izvedla svoj pohod v sporazumu s Nemčijo. Rusi trdijo, da je njihov cilj omejen ter da navzile vojaški akciji nameravajo ostati nevtralni glede mednarodnega spopada. Nič dozdaj ne dokazuje, da ruski pohod pomeni pristop Rusije na stran Nemčije v sedanji vojni. V tem oziru so zelo značilne jasne razlike med razlagami, ki prihajajo iz Berlina in tolmačenji iz Moskve.

Poljska zahteva od Romunije pomoč zoper boljševike

Bukarešta, 17. sept. Danes se je sestal romunski svet pod predsedstvom kralja Karola da določi stališče Romunije do najnovejših dogodkov, ki ne bodo imeli vpliva samo na romunsko javno mnenje, temveč mora Romunija zavzeti stališče tudi do najnovejšega koraka sovjetske Rusije. Poljska in Romunija imata namreč pogodbo

o medsebojni pomoči, ki bi po določilih morala že stopiti v veljavo, čim je Rusija napadla Poljsko.

Bukarešta, 17. sept. V poučenih krogih zdaj, da je poljski poslanik v Bukarešti izročil znanemu ministru Gafencu spomenico, v kateri zahteva poljska vlada pomoč romunske vojske. Pogajanja za nevtralnost Italije.

Litva, Nemčija in Sovjeti se posvetujejo o razdelitvi poljske države

Rim, 17. sept. Današnji jutranji listi poročajo, da traja v Berlinu konferenca med Rusijo, Nemčijo in Litvo v zvezi z delitvijo Poljske. Vse tri države da imajo svoje stare račune s Poljsko. Nemške zahteve so bile postavljene letos, Litva pa ni nikdar nehala poudarjati, da je bilo Vilna njena prestolnica, katere se nikoli ni odrekla. Vilno so l. 1922 vzeli Litvancem Poljaki.

>Regime fascistac piša, da bodo Nemci umaknili svoje čete iz krajev, ki bi prišli v posest za rusko zasedbo, zraven pa tudi iz krajev, ki bi prišli v posest za ustanovitev nove poljske države. Prav tako nameravajo Rusi ustanoviti državo Rusov in Ukrajincev, ki bi bila pod protektoratom, čigavim, tega ne povedo.

Napadi in protinapadi na francosko-nemškem bojišču

Pariz, 17. septembra. Poročilo francoskega vrhovnega poveljstva z dne 17. septembra zjutraj pravi:

>Snoči je sovražnik izvedel napade na dve točki našega bojišča in sicer vzhodno od doline reke Moselle ter blizu središča naše fronte med Zweibrückenom in Vogezi. Napada sta bila odbita. Zadnja poročila potrjujejo, da prihajajo na zahodno bojišče nemške sile iz Poljske, kakor je bilo sporočeno že pred več dnevi. Gre predvsem za letalske sile ter velike motorizirane enice.

Nemško uradno poročilo o bojih na zahodu pravi:

Na zahodu je sovražnik o priliki posameznih napadov v okolici Zweibrückena imel hude izgu-

be. Neki sovražni ogledniški balon je bil sestreljen. Zračnih napadov na nemško ozemlje ni bilo.

Pariz, 17. sept. o. Na zahodnem bojišču od Rega do Moselle se francoske čete še vedno nahajajo 20 km v notranjosti nemškega ozemlja. V teku današnjega dneva se je bila najtežja bitka pri Miederdorfu, kjer so Nemci z vso silo na treh točkah poskušali zavzeti ozemlje dobiti nazaj. Nemške čete so v masah s tanki in motoriziranimi oklopnimi avtomobili napadale francoske postojanke, bile pa so od francoskega topništva zavrnjene in so pustile na bojišču veliko število tankov in oklopnih avtomobilov. Na tem delu bojišča je zbranih nad 6 divizij nemškega vojaštva, kar je približno okoli 100.000 vojakov.

Francija in Anglija bosta napovedali Rusiji vojno?

Rim, 17. septembra. Poseg Rusije na poljsko bojišče ni rimskih političnih krogov nič prese-

netil. Listi še niso mogli zavzeti svojega stališča, ker po najnovejšem ukazu italijanske vlade v nedeljah ne smejo izdajati. Pač pa računajo v Italiji s tem, da bosta London in Pariz avtomatično prišla v vojno stanje s sovjetsko Rusijo.

New York, 17. septembra. o. Newyorška radijska postaja sporoča iz Pariza, da v teh službenih krogih prevladuje prepričanje, da je s tem, ko je stopila v akcijo proti Poljski, Rusija sama po sebi postala zaveznik Nemčije in ji bo Francija napovedala vojno.

Nemški parnik Bremen se je zatekel v Murmansk, pristanišče na severni Rusiji, pravijo »zadnje ugibanja o usodi te ladje.

Nemški ultimatum Varšavi

Po nemških vesteh so Poljaki najprej odklonili, potem pa sprejeli pogajanja za udajo

Varšava, 17. septembra. Ker se nemški vojski dosedaj ni posredilo zasedati poljske prestolnice in ker je vse bolj kazalo, da se bo Varšava branila do zadnjega prebivalca, ker sodelujejo pri obrambi mesta civilisti s prav tako požrtvovalnostjo kakor vojniki, je nemško poveljstvo včeraj zjutraj poskusilo s pogajanjem za udajo. Poslalo je v Varšavo posebnega odposlanca z belo zastavo, da bi se z vodstvom varšavske obrambe pogajal o tem, pod kakšnimi pogoji bi bilo mesto pripravljeno udati se. Poveljnik Varšave pa nemškega odposlanca ni hotel sprejeti in je tudi zavrnil tiskano sporočilo, ki ga je Nemeec prinesel.

Zaradi tega je nemško vrhovno poveljstvo včeraj popoldne poslalo nad Varšavo oddelek letal, ki so metala nad poljsko prestolnico letake z naslednjim besedilom:

Prebivalstvu Varšave!

>Vaša vlada je napravila iz mesta vojno porazišče ter mu odvzela značaj odprtega mesta. — Vaše vojaško poveljstvo ni samo dovolilo, da strelja iz mesta poljsko težko topništvo, temveč je klicalo prebivalstvo, da postavi na ulicah barikade in da se nemškim četam najodločneje upre z orožjem v roki. S tem so bile prekršene odredbe mednarodnega prava. Ker se je del varšavskega prebivalstva odzval temu pozivu, je Varšava postala vojno ozemlje, toda na povelje führunga so bili bombardirani deslej samo oni deli mesta, ki ima-

jo vojaški pomen, kakor železniške postaje, letališča, vojašnice in ceste.

Poveljnik Varšave pošiljamo sledeče zahteve: 1. v 24 urah se mora Varšava z vsemi svojimi predmeti udati brez boja nemškim četam, ki so mesto obkrožile;

2. poljske čete v Varšavi se morajo v istem roku udati nemškemu vojnemu poveljniku;

3. če bo ta zahteva sprejeta, je treba to sporočiti najbližjemu nemškemu vojaškemu poveljniku.

4. če ta zahteva ne bo sprejeta, ima civilno prebivalstvo 12 ur časa zapustiti področje mesta po poteh, ki vodijo proti Siedlu in Garlinu. Po preteku teh 12 ur bomo vse področje Varšave smatrali za vojno ozemlje in bomo temu dosledno postopali.

Rok 12 ur se začne v trenutku, ko bodo vrženi ti letaki. Civilno prebivalstvo ima možnost izprazniti mesto v omenjenem roku ter vojna ta okoli tudi kot zadnji opomin vojnim poveljnikom v Varšavi. Ako ta opomin ne bo imel uspeha, bo odgovornost za neizbežne izgube in razrušitev Varšave padla izključno na sedanje varšavske oblasti.

Berlin, 17. septembra. Uradno poročajo, da je vojaški poveljnik Varšave včeraj odklonil sprejeti nemškega častnika, ki se je prišel pogajati glede udaje Varšave. Danes pa je poveljnik Varšave brezlično prosil nemško vrhovno poveljstvo, naj sprejme poljskega posredovalca. Nemško poveljstvo je varšavskemu poveljniku sporočilo, da je pripravljeno to storiti.

Strogo nadzorstvo nad našim izvozom

Včeraj so stopile v veljavo odredbe deviznega ravnateljstva Narodne banke, s katerimi se uvaja kontrola nad našim izvozom, da bi se zagotovile domače potrebe. Seznam kontroliranih predmetov je obširen

Belgrad, 17. sept. m. Tudi na merodajnih mestih razpravljali o novi ureditvi našega izvoza in sicer iz številnih razlogov. Po eni strani se je pokazala potreba, da se ustvari v državi potrebne rezerve življenjskih potrebščin in drugih potrebščin, da bi se na ta način onemogočilo navajanje cen, po drugi strani pa pričakuje strokovnjaki manjši donos in manjšo proizvodnjo raznih kmetijskih in podobnih pridelkov ter nekaterih industrijskih izdelkov. Pri mnogih pridelkih je donos mnogo manjši kakor lani in ne kaže, da bi mogli te pridelke letos izvažati. Tako je na primer letos s koruzo, ki jo bo mnogo manj kot lani in prav nič za izvoz. Prav koruza je pri nas zelo važen pridelek za prehrano najširših slojev.

Pri posvetovanjih, kaj naj bi se ukrenilo, da bi se izognili vsem neprilicnim težavam, je prevladalo mišljenje, da je treba postaviti pod nadzorstvo skoro vse naš izvoz. V soboto zvečer je devizni oddelek Narodne banke objavil seznam pridelkov in artiklov, ki spadajo pod kontrolo. Obenem je valutni oddelek Narodne banke izdal sledeče sporočilo:

»Z ozirom na današnji mednarodni položaj in naglo poslabšanje v zunanji trgovini se je pokazala potreba, da se podvrže nadzorstvu večje število izvoznih predmetov, da bi se po eni strani lahko krila naša notranja potrošnja, po drugi strani pa bi se omogočilo v zmanjšanem obsegu vzdrževati normalne trgovske odnose s tujino. Po zgledu mnogih drugih držav, ki so že izdale razne ukrepe za nadzorstvo nad svojo zunanjo trgovino, je bila tudi naša država prisiljena, da vzame to vprašanje v pretres in da najde razmeram primerno rešitev.

Na svoji seji dne 14. septembra je devizni odbor na podlagi mnenja izvozniskega odbora sklenil izdelati seznam izvoznih predmetov, ki bodo postavljeni pod nadzorstvo. To je seznam tistih predmetov, za katere bodo mogli dajati pooblašeni zavodi tudi za bodoče potrebna devizna potrdila, vendar pa s predhodnim pooblastilom deviznega ravnateljstva Narodne banke. Ta seznam, ki je bil sestavljen, vsebuje poleg precejšnjega števila novih predmetov tudi vse artikla, ki so bili tudi prej predmet raznih okrožnic Narodne banke, oziroma deviznega ravnateljstva in so bili izdani za ureditev plačilnega prometa s tujino. V seznamu pa niso vstavljeni predmeti, katerih izvoz je bil tudi doslej pod nadzorstvom Prizada odnosno Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, kakor je to na primer s pšenico, žitno, živalskimi proizvodi in drugim. Ti artikli ostanejo še naprej pod nadzorstvom teh ustanov.

Ko sporoča javnosti vsebino tega seznama, smatra devizni odbor za potrebno, da posebej poudari, da se bo pri dejanskem izvajanju nadzor-

stva nad zunanjo trgovino obrnila največja pozornost, da se pokrijejo domače potrebe v vsem in da se pri tem odstranijo tudi vse nezaželjene motnje v dosedanjih gospodarskih odnosih naše države s tujino.

Seznam predmetov, ki spadajo pod kontrolo: Kmetijski pridelki: rž, ječmen, oves, koruza, vse ostale nenavedene vrste žita, izzemši pšenico, riž, črna čebula, bela čebula, krompir, česen, grah, sočivje, bob in ostalo, kolonialno blago in njegovi surogati: kava, kakao, čaj, začimbe, oljnat plodovi, laneno seme, konoplja, seme sončnic, bučno seme, makovo seme, seme detelje, sladkorne pese in drugih pes, rastlinska živilska hrana, živilska hrana zelena ali suha, kakor seno, slama, pleva, repa in drugo, razna predvra, kakor bombažna, lanena, konopljena in druga, hmeli in moka iz hmelja, sladkorna pesa in cikorijska.

Živilski proizvodi: med, vosek, mast, loj, ovčja volna, kokoni, kože domačih živali in divjadi vse vrste: goveje, konjske, telečje, ovčje, kozje, jagnječje, svinjske.

Lesni proizvodi: vse vrste okroglega lesa, gradbeni les, izzemši bukov les, železniški pragovi in ostalo, les za palice, kopita in za brzojavne stebre, vse vrste orehovega lesa, naravna smola itd.

Proizvodi kmetijske industrije: koruzna moka in ostale moke, izzemši pšenična, mastna olja, kakor na primer oljčno, laneno, orehovo in druga, škrob, alkohol, otrobi, ostali proizvodi iz škroba, alkohola, droži in ostalo, rezanci, makaroni, proizvodi iz mleka, jedilne konzerve vseh vrst.

Mavec, magnezit in dolomit, bauksit in podobno, kovinske rude vseh vrst, premog vseh vrst, koks in briquete iz premoga.

Rudninska olja, vse vrste nafte, bencina in petroleja, kamenega olja, proizvodi destilacije in derivati raznih kamenih olj.

Kemični in lekarniški proizvodi vseh vrst.

Bombaž in izdelki iz bombaža, lanene tkanine in tkanine iz ostalih rastlinskih vlaken, razne volne in volnene tkanine, konfekcija, zlasti za perilo, obleka in ostalo podobno blago, platnena obutev in klobučevina.

Izdelana koža, obutev vseh vrst, vsi izdelki usnja.

Papir, celuloza vseh vrst.

Plemenite kovine, kakor zlato, platina in srebro in izdelki iz njih, plemenite vrste jekla, razno poljedelsko in podobno kovinsko orodje, posoda, aluminijasti izdelki, razne žice, svinčeni izdelki, bakreni izdelki in podobno.

Stroji, naprave in aparati vseh vrst, električni stroji, prevozna sredstva, motorji, vagoni, ladje, pontoni, strelno orožje in podobno.

Iz moje slikarske reportažne mape:

Nekaj vsakdanjega...

Ljubljana, 16. septembra.

Starega ljubljanskega možiča Karliča sem srečal jutraj nekje v Zvezdi.

»No, kaj pa danes novega, prijatelj Karlič?«
Ravno je kopljal kup listja, ki je v teh viharjih dneh rumeno popadalo od utrujenih vej izmučenih kostonjev. Prijeten možiček krepke narave, bolj majhne postave, si je že v mrzli jutranji megli s surovim plavim predpasnikom otrli zgubano potno čelo. Z brijtnimi plavimi očmi me je hudomušno oškili.

»Eh, kaj se norca delate, saj ste ja bolj študirani kakor jaz. Kaj hočete, da vam s tem mojim »čopičem« kaj lepega naslikam pred vas? Saj vidite, tu pred nama kup suhega ovelega listja, zmečkanega papirja in drugih smeti še poleg. S tem »peresom« pišem jaz zgodbo vsakega dne. Jaz in moja zvesta metlica se ne ločiva, dokler ne opravi svoje dolžnosti. Tako sva si že drug drugemu privajena, da se že z samim pogledom razumeva.«

Malo nagnjen je se oslonil na svojo zvesto tovarišico metlo, podrgnil se je s trdo dlanjo preko obraza in nosu.

»Preklete hitro bo nastopila letos zima. Saj vidite, da vse povsodi že poka od mraza... Kaj pa vas že kaj zebe?«

Čudno me je pogledal in ker nisem imel sukne na sebi, je dodal: »Kaj bo tako mladega človeka zebljo. Saj se mene ni še zazebljo, pa jih imam še sedemdeset in druge utajene še povrh.«

»Veste prijatelj Karlič, jaz se ne bojim zime prav nič, kakor vi ne. Vi malo zasukate svoje orodje, pa vam je takoj topleje. Jaz imam svojega osebnega sukanja s svojim orodjem toliko, da ne morem čutiti ne zime, ne poletja.

Včeraj sem vas čakal, da se kaj pomeniva, pa sva se zgrešila. Veste, tisto me zanima, kar ste mi zadnjič bili omenili o takratnem vašem gledališkem delovanju pred 60 leti, ko ste bili še zelen in ste bili prepričani, da je ves svet vaš.«

»Eh, vedno me silite, da se bi moral spomniti tistih takratnih časov.«

»Da, takrat so bili zares časi, zares so bili! Saj so prav za prav tudi danes časi, ali kakšni časi?«

»Danes imamo tak teater, da si ga takšnega niti želite nismo. Če bi jaz mogel s svojo metlo kaj čistiti, bi kmalu bilo konec teatra. Ali kaj hočemo, ko so toliko časa pometali eden pred svojim, drugi pred drugim pragom, da so vzdignili toliko prahu, da se bodo nazadnje še v njem zadušili.«

»Eh pa, ni to kar tako navaden prah, se mi zdi. Turek škili čez mejo, smo govorili svoje dni. Kaj bo, kaj bo, če se Brdavs ne ukroti. No pa na vse zadnje pa le ni še tako strašno. »Čajtenge« bolj streljajo — saj ni nikjer nobene človeške žrtve, nič ujetih ni nikjer.«

»Pri moji veri — še v Bosni in Hercegovini je bilo več mrtvih in ranjenih. Zdi se mi, da se samo za hec igrajo vojno, pa letajo s tistimi železnimi plitvi po zraku. Da ravno cukrov ne mečejo na nedolžne ljudi, bi ne verjel. Sicer pa so si kašo skuhal in če je vrela, bo malo bolj nerodno, kar tako na hitro jo požreli. Sicer pravijo, da nobena župa ni tako vroča, da bi se je ne moglo jesti.«

Prijatelj z metro se je namuznil, si otrl nos z dlanjo. »Jaz in moja metla se nerada meniva o stvarih, ki so daleč in jih ne razumeva. Da so lepi časi, to že paglavci z vrabci vred čivkajo. Ljudje so pa že taki, da radi iz muhe konja naredijo. No, da ta današnja muha skoraj slonu podobna, zato preskrbijo že ljudje, ki jim je današnji čas krj vzhlel in živce razdražil.«

»Veste, mi je rekel prijatelj z metlo, »prepričan sem, da ste tudi vi že spavali vse na varno in da kar brez skrbi zaspite, kar se tega tiče. Jaz in moja metlica mirno pometava vsak

dan lepo izpred sebe, kar je dnevnih skrbi in smeti treba počistiti. Če smo »ta mali ljudje« kdaj kaj pametnega ziniti, je bilo vse napak, če so pa tisti, ki imajo večje metle, kakor jih imamo mi pometati, kaj napak pometali, to mora za nas biti kar v najlepšem redu.«

No, marsikateri »gospod« bo moral s pometajem skupaj kruh lomiti. Če je vojni čas zares za vse enak — ker je grenak, bo marsikateri predsodek pomečen iz site in puhle glave človeka, ki mu bo ta teater le odgrnil zaveso, da bo videl v svetli luči, kaj se pravi metla in z njo pometati in zakaj je potrebna in zakaj je nepotrebna škodljiva metla.

»Veste, čas, pravijo, da je zlato, ampak ne za nas, ki od dela niti časa imeti ne moremo. So pa ljudje, za katere je čas res zlato. Torej, dragi gospod, ki sukate drugače metlo, mi je rekel prijeten starček živahnih modrih oči, »torej ob drugi priliki se pa pomeniva o tistih ljubljanskih časih brez plinskih mask in tudi o tisti Ljubljani, ki ni imela še v naštirju preluknjane našega ljubljanskega grajskega griča.«

Jaz sem šel skozi megleno jutro po svojih opravkih, njegova metla pa je drsala po peščenem parku in suho listje je šumelo svojo jesensko pesem... Še sem se ozrl! Kaj bi bilo brez takega človeka tako nujno potrebnega. Nekaj čisto vsakdanjega... So postave neznanstvih, prepotrebnih ljudi, ljudi ulice... poštenih ljudi dela!

Ivan Cargo.

Nova železniška proga v Bosni je bila danes odprta

Foča, 17. sept. Danes je bil svečano odprt promet na novi železniški progi Ustiprača-Foča. Dela za graditev te proge, ki je dolga 42 km, so trajala štiri leta. Ljudstvo teh krajev je pričakovalo z zanimanjem odprtitev te proge. Iz vseh krajev so že v zadnjih dneh prihajale številne delegacije v narodnih nošah, da bi prisostvovala današnji slavnosti. Ljudstvo se je zbiralo ob vsej progi od Višegrada do Foče. S posebnim vlakom so prispeli prometni ministri inž. Nikola Bešlić, minister za gozdove in rudnike Džafar Kulenović, minister za telesno vzgojo ljudstva Jevrem Tomić, bivši predsednik nar. skupščine Milan Simonić, pomočnik prometnega ministra inž. Šneler, generalni direktor državnih železnic inž. Nikola Gjurić in drugi. V Višegradu je ugledne osebnosti sprejel ban drinske banovine Vladimir Jevtić. Ministrom so bile prirejene spontane manifestacije. Isto tako je množica z zastavami in godbo sprejela poseben vlak v Ustipraču. Na železniški postaji v Ustipraču je visoke goste sprejel ban zetske banovine Božidar Krstić ter druge ugledne osebnosti. Župan občine Čelebićke pa je pozdravil goste s toplim govorom ter naglasil pomen današnjega dneva in pozval prisotne, da vzklíknejo Nj. Vel. kralju Petru I. in Nj. kr. Vis. knezu namestniku. Čemur so se prisotni enodušno odzvali. Ko so se visoki gostje podali proti mostu na reki Prači, so jih nepregledne množice ljudstva neprestano pozdravljale. Na mostu je bil postavljen slavolok, čez most pa je bil potegnjen trak. Točno ob 10.30 je prispel pred slavolok odposlanec Nj. Vel. kralja general Mihajlo Mihajlovič. Njegov prihod je bil posebno burno pozdravljen z vzklíkmi Živio kralj Peter II.! Godba pa je intonirala državno himno. Nato je župan občine Ustiprača Abdulah Kara Mehmed imel govor, v katerem je naglasil pomen te proge in zasluge pokojnega Mehmeda Spaha, da se je ta proga gradila. Nato je spregovoril prometni ministri Bešlić, ki je med drugim dejal:

Na podlagi poročila, ki sem ga ravnokar dobil, je železniška proga Ustiprača-Foča sposobna za javni promet ter so končana dela na eni naj-

Ljubljana od sobote čez nedeljo

Z dežjem smo sedaj dobro založeni in ga imamo za dolgo časa dovolj. Tudi Ljubljana in druge vode kažejo, da je teh nekaj dni dobro padalo. Sonce ima še precej moči, vendar pa kadar potegne veter, se že čuti jesensko razpoloženje in treba se je že bolj obleči, da se človek ubrani neprijetnih občutkov hladnega vremena. Toda če se bo sonce še naprej vozilo po brezoblačnem nebu, smemo še upati lepih in prijetnih dni. Plašči, ki so počivali skrbno spravljani po omarah, so začeli dobivati zopet besedo in družinski poglavarji že čutijo diplomatski pritisk svojih žena, ki jim skozi »rožice« dajo slutiti, kaj bo vse treba. Čas je tudi že, da se preskrbimo z gorivom, ker pozneje bo šla bolj trda, ker zamudnikov je vsako leto dovolj. Raznih jesenskih dobrot je vse polno tako, da si jih lahko vsak privoščiti. Ljubitelji rujne kapljice si tudi manejo roke, ker lepo vreme je pripomoglo, da bo letošnja kapljica gotovo prav dobra in če bo le še količkaj vremena, bo pridelek spravljen lepo, brez težav ter strahu. Hudo prizadeti od dežja so bili tudi balinarji, ki ves dan neutrudoma letajo za krogami in ne čutijo ne lakote ne žeje, zlasti ob nedeljah. Te vrste zabava ima pri nas veliko vnetih in zvestih pristašev, ki so pred vsem odvisni od lepega vremena in se pozimi »duhovno« pripravljajo na pozno spomlad, ko začne njihova sezona.

Pričetek tedna Rdečega križa

Danes se je pričel teden Rdečega križa in po vseh vogalih in važnejših prehodnih točkah je polno pridnih prodajalcev in prodajalk. Ko greš skozi mesto, lahko opaziš, da Ljubljanci in Ljubljankice prav pridno posegajo po znakih te človekoljubne organizacije in se dobro zavedajo njenega pomena v slučaju potrebe. Marsikdo kupi s skrito mislijo v srcu, ki v teh čudnih in težkih časih ni prav, da bi skopalil s tistim dinarjem, ko pa bi, potreben pomoči s hvaležnim srcem sprejel pomoč, če bi bilo to potrebna. Prav izredne prilike, v katerih živimo, gotovo tudi močno vplivajo, da ljudje pridno segajo po znakih. So pa tudi taki, ki jih kljub vsemu ne zapusti prisotnost trgovskega duha, ki pa seveda niso trgovci. Bistvo oko budno pazi, kje so »nevarne« točke, da bi se jih še »pravočasno« izognili in predrl »sovražniško fronto«. No takih je bolj malo in gotovo ne delajo prav. V prvih dneh je seveda bilo nerodno in marsikdo pozabi, da je treba na pisma in druge pošiljke pritisniti še znakmo Rdečega križa. Toda trafikanti in pošta jih vztrajno opozarjata, da je ta teden teden Rdečega križa in da je treba dati še znakmo za dobrodelne namene.

Kakor je to lepa in človekoljubna organizacija, si gotovo vsak od nas gotovo želi, da bi mu ne bilo treba njegove pomoči in da bi živel v lepem miru kakor dosedaj, kar tudi upajmo.

Slikar Stiplovšek razstavlja

Kot nekaj oddih v teh napetih dneh imamo v Ljubljani zopet slikarsko razstavo, ki je ni bilo že lep čas. Odprta je bilo danes dopoldne, brez običajnih formalnosti. Topot razstavlja slikar Stiplovšek in je to prva njegova kolektivna razstava v Ljubljani. Njegove slike se odlikujejo po stvarnosti in preciznosti, bodisi glede motivov ali pa barvnih tonov. Po preciznosti se odlikujejo zlasti lesorezi, posebno novejši. Tako imamo v Ljubljani zopet enkrat lepo slikarsko razstavo in vsak si jo bo z zanimanjem ogledal. Trajala bo do 1. oktobra in je odprta od devete ure zjutraj do šeste ure zvečer.

Vesti iz bolnišnice

Vrata ljubljanske bolnišnice so nenehoma odprta in kar naprej hodijo ljudje po potrebno zdravniško pomoč. V nedeljo so iskali pomoči sledeči bolniki:

Petje Marjan, sin delavca iz Litije je padel na cesti, ter se poškodoval na roki, vsled česar je moral iskati zdravniške pomoči v bolnišnici.

Mraku Janez, tesarju pri Bogataju v Doljem Brdu pri Polniku je slamozeznica odrezala štiri prste na desni roki.

Bartolj Ciril, sin posestnika iz Homca je jedel mlečno kašo in se poparil po roki.

Valter Jožef, delavec iz Rudnika pri Ljubljani si je pri telovadbi poškodoval levo roko.

Starcar Amalijo je na Tyrševi cesti podrl neznan kolesar in si je pri padcu poškodovala levo roko.

Jerančič Albin, mizarski pomočnik brez posla iz Ljubljane je padel z lestve in si poškodoval desno nogo.

Novak Franc, hlapec v Dolu pri Ljubljani je peljal po cesti voz z vola. Pri srečanju z avtomobilom so se mu vola splašili in je padel pod voz. Kolo mu je poškodovalo levo nogo.

Ahlin Anton, ključavničar v tovarni Titan v Kamniku je pogoltnil žebelj.

Burger Franc, delavec v tobačni tovarni v Ljubljani, si je v dvorani po nesreči z žago prezezal žile na desni roki.

Hribernik Franja, zasebnica iz Ljubljane je tako nesrečno padla z postelje, da si je zlomila desno roko v ramenu.

Zakrajšek Olga, hči posestnika iz Hudega vrha pri Blokah si je zlomila desno nogo. Doma so vozili krompir, pa je prišla mala Olga blizu in se ji je prevrnila truga na levo nogo. Po čudnem naključju pa si ni zlomila leve, ampak desno nogo.

Zaran Marija, hči delavca v mestni elektrarni v Ljubljani, se je vozila s kolesom. Pri tem pa je padla in si zlomila desno nogo.

Obisk v bolnišnici je kar naprej precejšen in vprašanje prostora je še vedno na dnevnem redu. Do danes je bilo sprejetih 25.000 ljudi in bo število sprejetih bolnikov po vseh znamenjih sodeč večje, kakor pa je bilo ob koncu lanskega leta. Kajti do konca leta imamo še skoro štiri mesece in stalež, ki je bil lani dosežen ob tem času, je bil za nekaj sto bolnikov manjši, kakor pa je letos.

OUZD v avgustu 1939

V avgustu 1939 je bilo pri OUZD zavarovanih povprečno 108.401 delavec. Letni diferencial se je zopet nekoliko dvignil in je znašal plus 3985 delavcev. Izgleda pa, da je bila s tem visokim staležem zavarovancev dosežena kulminacija, ker je takoj v prvih dneh septembra pričelo članstvo OUZD rapidno padati.

Paralelno z visokim staležem zavarovancev se je dvignil tudi stalež bolnikov za plus 252 na 3012 oseb. Dvignil se je tudi odstotek bolnikov za plus 0.14 na 2.78 odstotka.

Povprečna dnevna zavarovana mezda, katere približno odgovarja stvarnemu dnevnemu zaslužku povprečnega delavca je ob lanskega leta nazadovala za 0.24 din na 25.11 din.

Visok stalež zavarovancev je kljub nekoliko nižjemu povprečnemu zaslužku zavarovanih delavcev dvignil celokupno zavarovano mezdo na 2.721.898.40 din, to je za 75.372 din.

Kulturna dolžnost,

ki bi morala biti obveznost za najširše sloje je, da podpirajo svoje Narodno gledališče s tem, da postanejo njegovi abonenti. Tako koristijo rasti in razvoju zavoda, obenem pa uživajo sami velike koristi, ki jih jim nudi abonma. Za razširjenje duševnega obzorja je obisk gledališča velikega pomena, ker seznanja obiskovalca s klasičnimi in modernimi deli. Zato priporočamo, da postanejo abonenti. Prijave bodo sprejemali še prihodnji teden v dramskem gledališču pri blagajni v pisarni.

Naročate in širite Slovenski dom!

Mariborski drobšč

Maribor, 17. septembra.

Ustanovni zbor »Društva bivših mornarjev«. Danes dopoldne se je vršil v dvorani hotela Novi svet v Jurčičevi ulici ustanovni občni zbor Društva bivših mornarjev za bivšo mariborsko oblast. Društvo je tvorilo včasih odsek Jadranske straže, potem pa se je osamosvojilo. Ker se je nato ustanovilo v Ljubljani osrednje društvo, se je mariborska organizacija včlanila vanj ter je postala zopet poseben odsek ljubljanske centrale. Zadnje čase pa so nastali spori med centralo in nekaterimi odseki na štajerskem, med njimi tudi mariborskim. Tako so se štajerski odseki odločili, da si osnujejo samostojno osrednje društvo v Mariboru, ki bo obsegalo področje bivše mariborske oblasti. Današnji občni zbor, ki je bil dobro obiskan, ter so se ga udeležili tudi nekateri zunanji delegati, je vodil predsednik hotelir Povodnik, ki je podal obširnejše poročilo o vzrokih ustanovitve posebnega mariborskega društva. Zborovalci so njegovo poročilo odobrili, sprejeli so pravila ter izvolili odbor v naslednji sestavi: predsednik Povodnik, podpredsednik Tomažič, tajnik Bajt, blagajnik Veselko, odborniki: Cvetič, Kosi, Balentovič, Pečar, Zei, Konečnik, Sinkovec, Pečnik; namestniki: Jarc, Filipčič, Sidar, Pir, Hartman; nadzorstvo: Verdonik, Sušnik, Saffran. — Člani društva so vsi bivši mornarji vojne in trgovske mornarice brez razlike čina. Namen društva je narodnoobrambni ter vrši živo propagando za naše morje. Društvo si bo omislilo tudi članski krog in zastavo.

Drava naplavila dve žrtvi. Pri Breznem je naplavila Drava truplo utopljenca, pri katerem so našli poziv okrajnega sodišča v Celovcu ter na podlagi tega ugotovili, da je to delavec Schellander Ivan iz Oberfordla. Truplo je bilo tri do štiri dni v vodi. Vzrok smrti ni znan. Pokopali so ga na bezenskem pokopališču. — Pri Zgornji Vižinji pa je Drava naplavila truplo mlade, 24 letne žene; pri utopljenki niso našli nobenih listin in znakov, na podlagi katerih bi lahko ugotovili njeno ime. Postave je precej močne, roke pa ima zelo nežne in nohte skrbno manikirane. Truplo so pokopali v Marenbergu. Domneva se, da gre za žrtev samomora ali nesreče.

Plonček se je vdrl. Na Frankopanski cesti je stal tovorni avto pred hišo št. 5 ter razkladal neko blago. Mimo je pripeljal drug tovorni avto, ki je hotel prvega prehiteti tako, da je zapeljal mimo čez pločnik. Ta pa se je pod težo udal ter se vdrl. Vozilo se je jedva izkločilo iz globoke luknje, ki je nastala v pločniku.

3000 din škodo so povzročili vlomilci, ki so v bližini št. Vida vlomili v barako okrajnega cestnega odbora, v kateri hranjujejo delavci, ki grade novo cesto, svoje stvari. V baraki so našli 395 din gotovine, odnesli pa so tudi razno obleko, perilo in posteljnino.

Usodna nesreča v transformatorju

Maribor, 17. septembra. Danes popoldne so monterji mestnih elektrarn čistili transformator v mestni klavnici. Med monterji je bil tudi 21letni Slavko Lipnik, ki se je okrog 4. popoldne po nesreči dotaknil z roko žice visoke napetosti, po kateri teče tok 10.000 voltov. Kakor od strele zadet se je zgrudil na tla in obležal negiben. Tovariši so

mu priskočili na pomoč in poklicali reševalno postajo. Prišel je tudi zdravnik dr. Turin, ki je ponesrečencu dal injekcije. Zatem pa je prišel še policijski zdravnik dr. Zorjan. Poskusili so z umetnim dihanjem. V treh urah še ni bilo nobenega uspeha. Z umetnim dihanjem bodo nadaljevali še dve uri, ker obstoja upanje, da bodo Lipnika obudili k življenju.

Od tu in tam

Konferenco o tem, kakšen način gradnje cest je najboljši za naše razmere, se je začela predvčerajšnjim v gradbenem ministrstvu. Konferenco je otvoril gradbeni minister dr. Miha Krek s kratkim nagovorom, s katerim je razložil pomen konferencie. Nato so podali svoja poročila strokovnjaki v gradbenem ministrstvu. Slednjič je bilo sklenjeno, da bodo zastopniki industrijskih podjetij, ki prihajajo v poštev pri dobavi materiala za gradnjo cest, v osmih dneh izdelali svoja poročila, nakar bo o njih razpravljala konferenca na svojih prihodnjih sejah.

Svojo nabavljajno zadrugo so ustanovili v Belgradu industriji. Zadruga je bila dejansko ustanovljena že pred dvema letoma, toda delovati je začela šele pred dvema mesecema. Kot glavni cilj so si industriji zastavili, da bodo dobili v prodajo premog iz državnih premovalnikov. Po prodaji pa se bodo, da bodo dobili v prodajo tudi druge predmete, ki zanimajo našo industrijo.

S strašnim harkirjem si je končala življenje mati šestih otrok Sofija Pulesku iz Novega Sada. Najprej si je z nožem razparala trebuh. Ko se ni izmuzla zavesti, je začela z nožem rezati še na izgubila dolgo, dokler ni omedlela. Vsi svoja čreva tako dolgo, dokler ni omedlela. Vsi njeni otroci so skakali okrog nje in jokali, pa ji niso mogli nič pomagati. Ko so prišli na to krike sosedje, so jo našli že v popolni nezavesti. V poslovnem pisnu je žena povedala, da jo je bil mož zapustil, sama pa ni mogla več prehraniti šest otrok. Da ne bi gledala bede svojih otrok, si je sklenila vzeti življenje.

Svojemu sinu je iz masčevanja zažgal hišo 73 letni Mijo Lukič iz Bačke Palanke. Stari Mijo je rad pil in izsiljeval od svojega sina denar. Ko se je sin naveličal tega izsiljevanja in očetu povedal, da mu za pijačo ne bo dal niti dinarja, je oče zapretil, da mu bo zažgal hišo. Pred tremi dnevi se je stari spet napil in pijan prikolovratil do sinovega doma. Našel je le snaho in jo prosil, naj mu da žganja. Ker ga ni dobil, je šel in zažgal hišo. Ker je pihal veter, se je ogenj prenesel še na druge hiše.

Zaradi ene točke pri igranju biljarda je ubil svojega soigralca gostilničar Jovan Stanojević iz Novega Sada. Z mesarjem Tubićem sta igrala biljard. Ker je gostilničar izgubil, se je začel jeziti. Ko sta prerabčevala rezultate, sta se sprla okrog ene točke. Mesar je togočen prisilil gostilničarja zaušnično. Brž so vmes skočili drugi gostje in preprečili pretep. Tedaj pa je gostilničar naročil dve steklenici piva. Ko je mesar prinesel čašo do ust, je gostilničar nenadoma potegnil iz žepa nož in ga zarinil mesariju v trebuh. Rana je bila smrtna ter je Trubić po nekaj minutah izdihnil.

Pomoč zahtevajo od banovine Hrvatske hotelirji v Dalmaciji in Hrvaškem Primorju. Hotelirji pravijo, da je bila letošnja sezona precej slabša kakor lani, najhujši udarec pa je pomenil izbruh vojne v Evropi. Tako so morali vsi gostje v svoje domovine in sezona se je nehala dva meseca prej kakor ponavadi. Če ne bo pomoči zanje, bo marsikateri med njimi propadel, kajti za poravnavanje investicij ne bodo imeli denarja. Zaradi tega se obračajo na bana dr. Šubišića, da jim nakloni podporo, da se zlo, ki bi škodovalo napredku našega turizma, ne bi razširilo in ugonobilo ves napredek turizma, kar ga je bilo v zadnjih letih.

Nenavaden prizor so doživeli številni pešci na belgrajski ulici Kneza Pavla. Na cesti blizu pločnika se je sklanjala k tlom v črno oblečena kmetica in prižigala svečo. Ljudje so se zbirali in gledali staro, kako je z roko ščitila svečo pred vetrom, ki je pihal. Starica je stala ob sveči tako dolgo, da je sveča dogorela. Tedaj so izvedeli, da je starica prišla prav iz dežele in prižigala svečo za pokoj duše njenega sina, katerega je pred štirimi dnevi na tistem mestu ulice povozil do smrti tovorni avtomobil.

Normalnotirno progo skozi Bosno bodo vendarle začeli graditi. Morda bi se to vprašanje ne nahajalo toliko časa na dnevnem redu, če se ne bi strokovnjaki prepirali, kakšno ureditev bi bila najboljša. Končno so na merodajnih mestih odobrili načrt, ki predvideva normalnotirno železnico od Slavonškega Bрода do Sarajeva. Na odseku od Zenice do Sarajeva se bodo izognili vsem predorom in mostovom, obenem pa bodo pustili še okoliško železnico, da ne bo treba blaga, ki je namenjeno do morja, v Sarajevu iz normalnotirnih vagonov pretovarjati na okolišne.

Silna nevihta je divjala nekaj dni na Jadranu. Med grmenjem je v Splitu strela udarila v jamar ladje »Prestolonaslednik Peter«. Strela je živgnila po jamboru v morje, ne da bi povzročila kako večjo škodo na ladji. Pač pa je nekaj isker skočilo na bližnjo zgradbo »Putnik«, od tam pa na bližnjo kavarno. Tu je uničila električno napeljavno. Prav tako je nevihta divjala v okolici mesta ter v okolici Šibenika. Tod je naredila veliko škodo, ker je vihar pokončal veliko vinogradov.

Prvi športni bazen grade z vso naglico v Zagrebu. Zidanja se je lotil športni klub Marathon, kateremu je mest. občina dala za gradnjo 350.000 dinarjev podpore. Kopališče bo stalo ob Savi in bo 50 metrov dolgo, 20 metrov pa široko. V cellem bo veljalo 1.800.000 dinarjev. Sedaj hite z delom, da bi bilo vse gotovo, preden bi nastopilo dolgotrajno jesensko deževje.

Burno je potekel občni zbor zveze gostinskih obratov na področju zagrebske trgovske zbornice. Večina delegatov se je pripravila o poročilih odborov in zavlačevala glasovanje. Drugi pa so spet bučno protestirali proti takšnemu zavlačevanju. Ko so glasovali, so bilgi lasovi razdeljeni na pol. Še bolj glasno pa so se pripravili okrog plač, ki jih dobivajo nameščenci Zveze. — Končno so se zedinili na predlog, da bo poseben odbor uredil to vprašanje in izvršil znižanje plač nameščenec. Končno so poslali pozdravno brzojavko dr. Marču, dr. Šubišiću in vsem hrvaškim ministrom.

Svojo teto je prodajal ženinom Muharem Bektić iz Sarajeva. Ko je izvedel, da išče Ibrahim Mujagić nevesto, se je brž predstavil pod napakim imenom in mu ponudil svojo mlado in bogato teto. Ibrahim je ponudbo sprejel in sta se nato skupaj odpeljala proti Senizovu, kjer naj bi ta teto živela. Izstopila sta na postaji, nato pa jo krenila skozi gozd. Ko sta bila globoko v gozdu, je Muharem pograbil za kol in mahnil z njim Ibrahimu po glavi. Nezvestežna ga je potem oropal, mu vzel denar, obleko in čevlje in odšel. Kmetje so naslednjega dne našli Ibrahim in ga odpeljali v bolnišnico. Ko je povedal svojo zgodbo, so orožniki kmalu prijeli Muharema.

Ko drugod grme topovi:

Začetek umetniške razstavne sezone v Ljubljani

Danes se je v Jakopičevem paviljonu po dolgem času zopet predstavil javnosti slikar F. S. Stiplovšek

Slikar Stiplovšek je v upodabljanju umetniškemu svetu znan že iz prvih povojnih let, ko so se takrat združili slovenski upodabljači umetniki v prvo slovensko umetniško društvo. Razstavljal je v družbi drugih naših priznanih slikarjev in kiparjev v različnih evropskih mestih in prestolnicah.

Po dolgem zatišju se je v nedeljo dopoldne brez velikega hrupa in oficijelnega predstavljanja skromno predstavil naši javnosti. Brez začetnih govorov se je razstava odprla v prisotnosti tiste publike, ki se zanima za našo upodabljačo umetnost. Bili so tu slikarji, književniki, profesorji, ni mogel biti seveda odsoten gosp. predstnik Narodne galerije g. Windischer.

Stiplovšek je postavil na ogled nad 80 svojih del slikarskega in grafičnega značaja, poleg še lepega duceta risb. Razvrstil je vse to svoje delo zadnjega časa v tri oddelke paviljona. To je Fr. S. Stiplovška prva večja kolektivna razstava v Ljubljani.

Stiplovšek je izšel iz tiste tik po vojni se pojavljajoče generacije, zato je povsem umetno, da se je v zanosu tistega časa znašel med nosilci novih smeri.

Njegova slikarska bitnost si je iskala izraza v ekspresionističnem ozračju. Obležijo njegovega podajanja se je prilagodil njegov individualizem; osebni odnos do takega umetniškega čustvovanja je bil v skladu s njim. Ekspresionizem je v nasprotju z impresionizmom zanesel v slikarstvo razumsko hladnost in suho konstruktivnost. V tehnični smeri, tako v barvnem občutju, kakor v načinu podajanja so taka slikarska dela nesočna, manj srčno krvna in manj intimno gorka. Nastajanje slike preko razumskega razmotrivanja in smiselnega tolmačenja barvnosti dovede motiv do suhe stvarnosti. Ta samo tehnično neposredno učinkuje, slika pa izgubi zaradi pomanjkanja intuitivne neposrednosti na globji vsebini, in ta je, ki te privlači kot močna umetnina. Pri takih slikarjih je močno razvit čut do grafike in njih močna grafična stran prča jasno o tem!

Stiplovškova slikarska pot, zato, ker je ravno v ekspresionizmu zajela izhodišče, ima svoje posebne razvojne vijuge v stremljenju po »čisto slikarskem« (Tihozitje — Ribje olje). Človek ima vtis, da veže iz teh platen delavna discipliniranost, umsko ukročena prizadevanost. Pa ne iz vseh. Je tudi »tiste gorkote« nekaj, v nekaterih. V izmo-

tavanju iz ozračja ekspresije, preko nekaterih močnejših poskusov, se čuti pri Stiplovšku težnja po stvarnem slikanju (»Tihozitje s čebulo«). Nekaj portretov nima med »realističnim«, nekaj malo preveč med »akademskim« ozračjem. Preboril pa se je do lepih zaključkov njemu iz svojstvene naravi vzniklih. Spojil je slikarsko izkustvo s strogo lastnim gledanjem in neposrednim svojim barvnim čustvom. So to pokrajinske podobe, ki nosijo pečat močnega slikarja (»Predpomlad«, »Stare hiše ob Mirni« itd.).

Ako izločimo grafične stvari, ki so naravi Stiplovška svojstvene in je njegova moč ravno tu sigurna in doma, se nedvomno Stiplovšek kaže tudi kot dober slikar. Kakor že omenjeno teži za realizmom, ki se tudi pri njem opaža pri nekaterih portretih in tihozitjih. Ima pa nekaj slik, in to zimskih, ki so polne »stimunge« in nihajo med ekspresionizmom in impresionizmom. So pa po svoje tako intimno doživete, da nosijo izvirni pečat slikarja (»Sveta Rozalija pozimic«).

Med grafična dela je zajel že znani ciklus »Stari Maribor« in nekaj motivov iz Ljubljane: Cankarjevo nabrežje, Stara vrata v Ljubljani in Pogled na grad i. dr.

V lesorezu je izurjen. V nekaterih že virtuozen. Po izlivu motiva slikarsko posrečen. V nekaterih bi opazil pa le malo preveč suhosti in čeravno so večje oblike, te nehoti spomnijo na preveč vinjete in ekslibrise. »Vstajenje I. in II. sta liturgični koncepciji. Njih ekspresivno težnjo je rajši malo groteskno speljano. V risbah najdemo ponajveč »predstjudje« oljnatih slikam. V realističnem načinu je lastna podoba, portret prof. Klemine in slika g. Pirnika. Tudi oljnat portret g. Lavriča sliči k realistični težnji. Portreti g. Gatsch, Stari Marolt, Kalandar, ti vsi so vsak po svoje v neki razvojni razdalji drug različno od drugega doživljen in izraženi. Tudi drugi portreti niso brez ekspresionistične dedščine.

Barvnost »Krškega motu« je po svoji gorkoti in občutenosti že v nasprotju z ostro konstruktivnostjo celote, vpliva slikarsko dobro, kakor Kostanjevica na Krki, Krški motiv in vse druge pokrajinske slike s »Kraškimi svetom« vred.

Ob zaključku naj se omeni, da je razstava slikarja Stiplovška dosegla svoj zaslužen uspeh in upa naj se, da bomo videli čez »nekaj let zatišja« zopet odprta vrata Jakopičevega paviljona in v njem novo razdobje slikarskega razvoja umetnika Stiplovška.

»N' mav čez izaro«

V znamenju vojne

V zadnjem času je bila izdana cela vrsta odredb, ki urejajo javno življenje v skladu s potrebami vojnega časa. Tako je med drugim določeno, da se dohodninski davek poviša za 50%. Enako se zvišajo javne dajatve za 50% pri vseh nameščenih, ki imajo mesečno večje dohodke kot 240 mark. Tobacni izdelki in pivo se je podražilo za 20%. Podražile so se tudi žgane pijače. Dežele in občine bodo morale oddajati državi poseben vojni prispevek. Plače in zaslužek se ne smejo povečevati. Doklade za nadure, nedeljsko ali nočno delo v bodoče odpadejo. Predpisi glede dopustov so razveljavljeni. Tudi vsako samovoljno zviševanje cen je strogo prepovedano. Enako strogo je prepovedano spravljane ali zadrževanje surovin ali življenjskih potrebščin.

Glede kaznivost za živila se odredbe vsak čas menja. Dosele je bilo določeno, da dobi vsaka oseba 700 gramov mesa na teden, od arde dalje pa se je odmera zmanjšala na pol kg tedensko na osebo. Tudi moka se bo mogla odslej dobivati samo še na nakaznice. Zaenkrat je določeno na osebo četrt kg moke tedensko. Za ljudi, ki so vajeni močnatih jedi, kakor je to pogosto primer na Koroskem, bo ta odmerjena količina brez dvoma precej skopa.

Važna odredba za inozemce

Velikovski, beljaški, celovski in šmohorski okraj so proglašeni kot obmejno ozemlje. Na tem ozemlju sme v bodoče policija odstraniti vse inozemce, ki bi jih smatrala kot nezanesljive. Vsak inozemec si mora zato v najkrajšem času prekriti posebno dovoljenje policijskih oblasti, da sme še nadalje bivati v obmejni coni. Čeprav ima kdo že dovoljenje za bivanje v tem delu dežele, si mora kljub temu nabaviti še novo dovoljenje v skladu z novo odredbo. Potovanje skozi obmejno ozemlje je dovoljeno. Čigani pa ne smejo bivati ali potovati po obmejnem ozemlju.

»Narod naj živi!

Pod tem naslovom prinaša zadnji »Koroški Slovenec« razmislijanja o narodnem življenju, iz katerih posnemamo:

»Evropo si mislimo v narodih: narodih trpinih, narodih borch in narodih mislečih. Seveda pa ima vsak narod zopet svojo posebno lastnost, po kateri se razlikujejo od drugih. So narodi, polni smisla za gospodarske in trgovske skrbi. So drugi, katerih misli so povečane časti in veljavi, in tretji, katerim je lastna želja po gospodovanju nad drugimi. So narodi, katerih življenje eta molk in trpljenje. So narodi bohotnega zdravja, polni mladostnih sil, in drugi v pojemajoči starosti, usiha-joči in umirajoči. Če pogledaš narod pozorneje, ga zazreš v njegovih družinah, mladostnih ali etarikavih. Če pravijo, da se narodna usoda odločuje v otroških zibelih in mrtvaških kretah, povedo le to resnico, da živi narod v družinah — je nujno v službi svojega naroda, v dobri ali elabi, in množi ali pa manjša narodno čast in narodno pravico. Zdrava, dobra družina — zdrav, dober narod. Bolna, umirajoča, slaba družina — bolan, umirajoč, slab narod. Družinsko delo in življenje, družinska molitev ali kletev, to so živi kosi narodnega življenja. — Pred teboj je bila in za teboj bo živila tvoja družina. Pred teboj je bil in za teboj bo tvoj narod. V tvojih rokah je dobro ali elabo družinsko in narodno ime!«

Koroški drobč

Pouk na srednjih šolah Vzhodne marke se prične v ponedeljek, 18. septembra. Vpisovanje se je vršilo pretekli ponedeljek. Vpisovanje na visokih šolah se je tudi začelo 11. septembra. Hkrati so se začela na univerzah že predavanja. Vlada je izdala zakon o stanovanjski zaščiti. Po tej odredbi so vsa stanovanja in vsi poslovni prostori pod stanovanjsko zaščito in se ne smejo samovoljno odpovedati, pa tudi stanarina se ne sme zvišati.

Obvestila

Na dr. Krekovi enoletni gospodinski šoli v Ljubljani VII. se prične pouk 2. oktobra t. l. Vpisovanje bo 30. septembra. Učenke, ki želijo ustanoviti v zavodu, naj se prijavijo vsaj do 25. septembra. Vse učenke se lahko vpišejo v šolo pisмено ali osebno. Poleg običajnih gospodinskih predmetov se učenke lahko učijo tudi nemščino, francoščino, strojepe, stenografijo in klavir. — Prospekti se dobe na zavodu brezplačno.

Zaščita pred zračnimi napadi. Ljubljansko mestno poglavarstvo je v smislu odredbe osrednje vlade izdalo lično brošuro s pravilnikom o zaščiti pred zračnimi napadi. V tej knjižici je kratak popis bojnih strupov in navodila za prvo pomoč, kakršno je treba poškodovancem po teh strupih nuditi. Poleg tega so v brošuri tudi kratka navodila za eventualno oddaljevanje prebivalstva ob napadih iz zraka, kakor tudi kratak popis raznovrstnih zaklonišč, njihove notranje ureditve in uporabe. Mestno poglavarstvo razdeli te brošure hišnim gospodarjem in poglavarjem družin, ki naj vestno preskrbe, da se vsi člani družine natančno pouče o njeni vsebini in se bodo tako v primeru potrebe znali pravilno varovati in zaščititi. Družinske poglavarje pa opozarjamo, da to brošuro vestno hranijo in jo imajo pripravljeno ter vedno pri roki za primer potrebe. Vsak družinski poglavar povrne mestnemu poglavarstvu 1 dinar stroškov za brošuro.

Opozarjamo na skorajšnji začetek predstavljanja dramskega gledališča, ki nam pripravljajo izredno zanimiv spored. Otvoritev predstave bo Medvedova tragedija »Kacijanar« z Levarjem v naslovni partiji in v prof. Šestovi režiji. Naslednja novost bo Shawovo igr »Hudičev učenec« z Janom v glavni vlogi, tretja igra pa bo sodobno delo, ki ga je napisal češki dramatik František Langer, z naslovom: »Številka 72« z Miro Danilovo v glavni vlogi. »Hudičevega učenca« je zrežiral dr. Branko Kreft, »Številko 72« pa prof. Šest. Otvoritvena predstava »Kacijanar« bo 23. t. m. v soboto za Premierski abonma.

Iščejo se dediči pokojnega Petra Stipkovčiča, sina Ivana in Teresije, rojenega neke v okolici Karlovca, starega okrog 86 let. Stipkovčič je umrl 30. VIII. 1938. v Buenos Airesu. Dedič naj se javiyo Izzelziskememu komisariatu v Zagrebu s točnim svojim naslovom in navedbo bivališča.

Pravice članov in svojcev za vojaškega službovanja odreja zakon o zavarovanju delavcev takole:

Članstvo za onega člana, ki je poklican na orožne vaje, v času orožnih vaj ne preneha. Postransko je, če je član zaradi orožnih vaj odjavljen ali ne, ker se mora čas, ki ga je dejansko prebil na orožnih vajah, dokazati z vojaško knjižico ali potrdilom občine.

Član in delodajalec nista dolžna plačevati za čas orožnih vaj zavarovalnih prispevkov.

Za oni čas, ko se član nahaja na orožnih vajah, član sam za sebe nima nobene pravice do dajatev za bolezen, ker je za ta čas preskrbljen po vojaških zakonih. Kakor hitro pa se član vrne iz orožnih vaj, ima pravico do zdravljenja in bolniških podpor na račun Okrožnega urada, tudi za ono bolezen, ki jo je dobil na orožnih vajah. Član pa mora to svojo pravico dokazati s potrdilom vojaške ali občinske oblasti, da je bil na orožnih vajah in s potrdilom delodajalca, da je bil do nastopa orožnih vaj zaposlen in zavarovan. Član mora svoje obolenje takoj prijaviti pristojnemu uradovemu zdravniku.

Družinski člani zavarovanca imajo pravico do zdravljenja pri Okrožnem uradu za oni čas, ko se član nahaja na orožnih vajah, kakor če bi član ta čas delal in bil zavarovan. Družinski člani, ki hočejo dobiti bolniške dajatve ob času orožnih vaj svojega hranitelja, se morajo izkazati pri uradovem zdravniku s potrdilom delodajalca, od kdaj je bil njih vzdrževatelj zaposlen ter s potrdilom občine, od kdaj služi orožne vaje, kakor tudi s potrdilom občine po § 45. t. 5. ZZD, da se dejansko odvisni od njegovih dohodkov.

Slovesna blagoslovitev spomenika padlim žrtvam v šentpeterski fari v Ljubljani

Lepa in mirna slavnost je bila danes ob pri- liki blagoslovitve prenovljenega in prestavljenega spomenika vojnim žrtvam v šentpeterski fari. — Slavnost se je pričela že ob 9 dopoldne z nago- vorom župnika g. Košmerlja v cerkvi, v katerem je omenjal pomen spomenika na žrtve velike sve- tove vojne. Po jednatem cerkvenem govoru je sledila sveta maša, ki so ji prisostvovali razni odličniki in tudi mnogi priprosti ljudje. Cerkev je bila nabito polna. Po končani maši ob 01 dop. je bila slavnost ob novih spomenikih, katere so se udeležili zastopniki civilnih in vojaških obla- sti. Lepo vreme je dalo tej mirni manifestaciji vojnim žrtvam najlepše obiležje. Povsod je vladal sedanjim časom primeren resen mir. Nikjer ni bilo nikake napetosti. Slavnostni so se udeleže- vali tudi sorodniki in matere padlih žrtv v sve- totni vojni, katerih imena so vklesana v spome- niku. Mirne slavnosti so se med drugimi ude- ležili načelnik fin. oddelka ban. uprave dr. Orel za g. bana, zastopnik mestnega župana inšpektor g. Silvo Kranjc in zastopniki raznih društev, tako zastopniki Druženja rez. oficirjev, zastopniki Koroške legije, zastopniki invalidov in vojnih do- brovoljcev in drugi.

+

V globoki žalosti naznanjamo, da je Gospod življenja nena- doma poklical k Sebi našo predobro mamo, staro mamo, gospo

MARIJO NAGLIČ

ROJ. PETERLIN

v 80 letu starosti. Pogreb preblage pokojnice bo v torek ob 1/9 na farno pokopališče na Homzu.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem jo priporočamo v molitev in blag spomin.

Šmarca, dne 17. septembra 1939.

Rodbine NAGLIČ, JERAN.

Trdnjavo Marion pr mestu St. Augustine, Fla. so sužnji gradili 118 let. Zgrajena je bila iz pe- ska in morskih školj.

Prefrigan kramar. — Kramar je odhajal po po- slih. »In če bo treba ostati od doma več ko en dan, ti brzojavim.« Ona: »Prihrani si stroške. Te legram sem že snovi bra- la, našla sem ga v tvo- jem žepu.« — Kramar menda ni odpotoval.

Brunsviški vojvoda po- seduje umetno izdelano vazo iz oniksa, ki je vredna 3 milij. dolarjev.

V USA živi dandanes 6.871.000 oseb nad 65 let starih, ki so upravičene do starostne pokojnine.

Tekme v slovensko-hrvatski ligi:

Ljubljana je v Splitu izgubila z 1:4

Split, 17. septembra.

Danes se je tukaj vršila ligaška tekma med Hajdukoma in Ljubljano pred 1500 gledalci. Pričakovana zmaga Hajduka je prišla šele v drugem polčasu, ko je Ljubljana v prvem polčasu zelo dobro igrala ter posebno z obrambo preprečila vsak napad Hajduka. Tudi napad Ljubljane je bil danes kljub mlajšim močem dobro vigran. To velja pa seveda samo za prvi polčas. V drugem polčasu so Ljubljani pošle moči ter je večja vztrajnost in rutiniranost Hajduka ter podžiganje njegovih simpatizerjev povzročilo, da je Hajduk dosegel kmalu izenačenje ter po vrsti poviševal rezultat. V prvem polčasu je dosegel gol za Ljubljano Pupo. V 15. minuti je namreč Förster streljal na gol, ki ga je vratar Hajduka Ivančič slabo odbil, tako da je Pupo vrnil z nogo žogo mimo njega v mrežo Hajduka. V 2. minuti drugega polčasa je Hajduk izenačil po Radovnikoviču, ki je tudi streljal prost udarec proti Ljubljani. Zoga pa se je odbila od nesrečno postavljenega branilca Ljubljane Jermana ter našla pot v mrežo. Malo pozneje je Batinič s krasnim volejem iz 16 m dosegel vodstvo za Hajduka 2:1. V 25 minuti je isti igralec povišal rezultat na 3:1. V 30. minuti je sodnik Mlinarič iz Zagreba izključil Bonelja od Ljubljane. Ta razsodba sodnika je bila mnogo preostra ter je zelo oslabilila že itak utrujeno obrambo Ljubljane. Kmalu nato je Joso Ma-

tošič postavil končni rezultat 4:1. Ljubljana je v Splitu zapustila najboljši vtis ter je rezultat igre izražen previsoko, kakor je to kazal potek igre. To velja posebno za prvi polčas, ko je Ljubljana mestoma zelo nevarno oblegala Hajdukovo svetišče.

Osijek : Gradjanski (Zagreb) : Slavija 6:0 (0:0)
Sarajevo : Sašk : Hašk 2:1 (0:0)
Zagreb : Concordija : Split 3:1 (1:1)
Subotica : Bačka : Slavija (Varažd.) 3:1 (0:1)

Tablica

hrvatsko-slovenske lige po odigranem četrtem kolu:									
Gradjanski	4,	0,	0,	0	20:1	8			
Sašk	4,	3,	1,	0	7:4	7			
Hašk	4,	3,	0,	1	14:6	6			
Hajduk	4,	2,	1,	1	11:5	5			
Bačka	4,	2,	0,	2	7:13	4			
Slavija (Osijek)	4,	1,	1,	2	9:16	3			
Concordia	4,	1,	1,	2	7:12	3			
Split	4,	1,	0,	3	4:9	2			
Ljubljana	4,	0,	1,	3	4:14	1			
Slavija (Varaždin)	4,	0,	1,	3	1:5	1			

Uspele motodirke Hermesa na Rašico

Za današnje motodirke SK Hermesa na progi Srednje Gameljne—Rašica je vladalo neverjetno veliko zanimanje. Na obeh straneh ceste se je zbralo zelo veliko število gledalcev, ki so napeto sledili poteku dirke. Proga, po kateri so dirkači danes vozili, je dolga 1850 m in se vije kakor kača. Na progi je zelo veliko ostrih ovinkov, ki zahtevajo od dirkačev izredne tehnične usposobljenosti. Doseženi rezultati so zelo lepi in je Hermes s svojimi številnimi dirkači lahko zadovoljen; glavni kader dirkačev je danes dal Hermes. Izven konkurence so vozili še člani Motokluba Ilirije z Janezom Šiško na čelu. Za start Šiške je vladalo tudi največje zanimanje. Šiška je danes s svojim specielnim motorjem dosegel tudi najboljši čas dneva; vozil je odlično.

Tehnični rezultati so bili:

Kategorija do 100 ccm: 1. Fantini (Hermes) DKW 2:28.4, 2. Šimenc (Hermes) DKW 2:35.4, 3. Bačak (Hermes) Jawa 2:39.8.

Kategorija do 250 ccm, turni motorji: 1. Kavčič (Hermes) Monet 2:21.2, 2. Puhar (Hermes) Puch 2:26.2, 3. Fantini (Hermes) DKW 2:28.

Kategorija do 1000 ccm, turni motorji: 1. Kavčič (Hermes) Monet 2:23.4, 2. Mrak (Hermes) De-

liers 2:29.8, 3. Podbrščak (Hermes) Puch 2:30.8. Kategorija šport. motorjev do 350 ccm: 1. Puhar (Hermes) Puch 2:27.4, 2. Rosenwirt (Hermes) Horex 2:29, 3. Pirnat (Hermes) Zündapp 2:36. Kategorija šport. motorjev do 600 ccm: 1. Rosenwirt (Hermes) Horex 2:25, 2. Tribec (Hermes) Ariel 2:30.8.

V klubski konkurenci je bil najboljši Hermes-žan Kavčič na Monetu (175 ccm) s časom 2:21.2. Najboljši čas dneva pa je dosegel Šiška Janez (Motoklub Ilirija), ki je progo prevozil izven konkurence v času 2:13.2.

Po končanih dirkah je bila v gostilni Maček razdelitev nagrad in objava rezultatov. Kavčič je kot najboljši Hermesov dirkač dobil lep pokal, ostali tekmovalci pa so dobili praktična darila. Tekmovalce in gledalce je v imenu kluba pozdravil g. Pregelj, ki je v svojem govoru poudaril važnost motociklističnega športa. Z današnjo pridelitvijo je Hermes ponovno dokazal, da je eden najagilnejših in najuspešnejših motociklističnih klubov v Sloveniji. Motoklub Hermes je priredil letos štiri zelo lepe motociklistične prireditve in ima v svojih vrstah nekaj prav dobrih dirkačev, ki so se tudi že v močnejši mednarodni konkurenci dobro odrezali.

Pri damskem lahkoatletskem prvenstvu so se Slovenke postavile

Za Zagreb, 17. sept. b. Včeraj in danes je bilo hujak državno atletsko prvenstvo za dame. Sodelovalo je šest klubov, med njimi Planina iz Ljubljane, Maraton iz Maribora, Hašk, Maraton in Makabi iz Zagreba ter Jugoslavija iz Beograda. Zelo dobro so se odrezale to pot Slovenke. To velja za Ljubljankanke kakor za Mariborčanke. Tek na 60 m finale: 1. Brandstätter (Rapid, Maribor) 8.02, 2. Milošević (Jugoslavija, Beograd), 3. Mihok (Maraton, Zagreb), 4. Burndorfer (Rapid, Maribor).

Met krogle: 1. Neferovič (Hašk) 10.68, 2. Lovše (Maraton, Maribor) 9.30, 3. Djordjevič (Jugoslavija, Beograd), 4. Mihok (Maraton, Zagreb), 5. Hinc (Rapid), 6. Vikica (Planina).

Tek na 100 m: 1. Brandstätter 13.4, 2. Milošević, 3. Švajger (Planina), 14, 4. Mihok 14.4, 5. Burndorfer 14.8.

Skok v višino: 1. Neferovič 135, 2. Usar (Rapid, Maribor), 135, 3. Brandstätter 135, 4. Stanojevič, 5. Lovše.

Met diska: 1. Neferovič 37.31, 2. Mihok 28.52, 3. Vikica 27.44, 4. Rakič 27.14.

Tek na 200 m: 1. Švajger (Planina) 30, 2. Nefer (Rapid, Maribor) 31, 3. Burndorfer 32.4.

Tek 4krat 100 m: 1. Rapid (Maribor) 57, 2. Jugoslavija (Beograd) 57.7, 3. Maraton (Maribor) 58.8, 4. Makabi (Zagreb) brez časa.

Tek na 80 m za zaprekami: 1. Neferovič 17, 2. Burndorfer 17, 3. in 4. Seničar (Maraton, Maribor).

Met kopja: 1. Neferovič 29.73, 2. Vikica 24.55, 3. Kunadi 22.65, 4. Mihok 22.52.

Skok v daljavo: 1. Harpati (Jugoslavija) 466, 2. Brandstätter 429, 3. Milošević 421, 5. Plenčar (Maraton, Maribor) 406, 6. Lovrenc (Maraton, Maribor) 371.

Tek na 800 m: 1. Švajger 3:02, 2. Bevc (Zagreb) 3:27.4.

Celjski nogomet

Danes sta se odigrale na Glaziji dve lokalne nogometne tekme med Jugoslavijo in Olimpom ter med Celjem in Atletiki.

Jugoslavija : Olimp 6:2 (2:1)

Tekma je bila precej napeta in je Jugoslavija, čeprav skoraj izključno s samo mladino, nudila Olimp precej odpora. Rezultat igre ne odgovarja popolnoma poteku. Gole za Olimp sta dala Čatar 2 in Čonček 1, za Jugoslavijo pa Žagar 1, Sotlar 1, razen teh sta padla še dva lastna gola v škodo Olimpa. Tekmo je sodil g. Veblo dobro.

Celje : Atletiki 15:0

Rezultat igre popolnoma odgovarja. Celje je imelo z Atletiki lahek posel, prava igra mačke z miško. Gole so streljali za Celje Štupica 7, Bajramović 4, Ocvirk 2, Gorican 1 in Škerlj 1. Tekmo je sodil g. Hobacher in je v 20. minuti prvega polčasa izključil Čoha, igralca Atletikov, ker je grdo faulal desnega krilca Celja Ahtika. Gledalcev je bilo okrog 400.

POZOR!

Z uspehom zdravim na kateri koli način pokvarjene nohte in odstranjujem kurja očesa brez krvi in bolečin v kopalskem hotelu »Slon«. Te stroke sem se izučil v inozemstvu, kjer sem jo tudi že več let uspešno izvrševal. Priporoča se DEKANIC.

Tekme v srbski ligi:

Jedinstvo : Zemun 6:0
Slavija (S) : BASK 3:0

Belgrad, 17. septembra.

Danes popoldne sta se odigrali na igrišču Jugoslavije pred približno 2000 gledalci dve prvenstveni tekmi. V prvi igri sta se srečala Jedinstvo in Zemun. Jedinstvo je nastopilo kompletno, Zemun pa s svojo rezervno, ker igralci prvega moštva zaradi sporov z upravo niso hoteli nastopiti. Igra je potekala že v prvem polčasu z absolutno nadmočjo Jedinstva. Vse štiri gole prvega polčasa je zabil vodja napada Živković. V drugem polčasu so Zemunci igrali nekoliko boljše, vendar jim pa ni uspelo zabiti niti častnega gola. V 32. minuti je desno krilo Maskela postavilo končni rezultat 6:0. Sodil je g. Lahčič dobro. Zaradi discipliniranosti obeh moštev ni imel teke naloge.

Po tej igri je nastopila sarajevska Slavija proti BASK-u s 3:0 (2:0). Že od vsega začetka je bilo opaziti, da bo borba zelo ostra. Čimbolj se je igra razvijala, tem ostrejši ton so dajali igri igralci, tako da je v drugem polčasu prišlo do manjših incidentov, ki so zaradi razsodnosti nekaterih igralcev z obeh strani niso razvili v večje. G. Ninković iz Kragujevca je le težko držal igro v športnem okviru.

Novi Sad : Vojvodina : Šparta 1:1 (1:0)

Subotica : Jugoslavija : Žak 4:1 (2:0)

10.800 metrov je pretekel Mački pod 30 minut

Za konec športne sezone je danes postavil fenomenalni finski tekač Taieto Maeki nov svetovni rekord v teku na 10.000 m. Pri današnjem atletskem mitingu v Helsinkih je Taieto Maeki dosegel čas 29 minut 55 sekund in 6 desetink sekunde. Čas, ki ga je postavil Maeki, je skoraj neverjeten in fantastičen. To kar so skoraj vsi športni pedagogi smatrali za nekaj nemogočega je uresničil ta skromni finski tekač, za katerega je že Pavao Nurmi prerokoval, da je to daleč najboljši finski tekač. Med tekom je Taieto Maeki popravil tudi svetovni rekord v teku na 6 milj, ki jih je pretekel v času 28 minut 55 sekund in 6 desetink sekunde.

NOV REKORD NA 100 m HRBTNO

Crene van Feggelen popravila svetovni rekord v hrbtnem plavanju na 100 jardov. Nov svetovni rekord je 1 minuta in 7 sekund.

Moto dirka na Rašico

Najboljši čas dneva vseh motorjev je dosegel Janez Šiška na

NSU

Zmagovalec v kategoriji 350 ccm Franc Puhar na

PUCH S4 250 ccm

Veletrgovina z motornimi kolesi

IGN. VOK

Ljubljana — Tavčarjeva ulica 7

Turški zunanji minister potuje v Moskvo - po pojasnila

Ankara, 17. septembra. Po sklepu turške vlade bo turški minister za zunanje zadeve, Saradzoglu, odpotoval v Moskvo na vabilo sovjetske vlade. V Turčiji krožijo glasovi, da gre za zaključitev nove pogodbe za okrepitev medsebojnega prijateljstva.

Uradni vladni list »Ulus« objavlja brez razlage

Poljska vojska se junaško bori naprej Poljska vlada bo ostala do zadnjega v državi

Curih, 17. septembra. Poljska radijska postaja Varšava II. je objavila snoti ob 20.45, da je Varšava bila včeraj večkrat bombardirana in da je padlo na mesta okoli 2000 bomb, ki so med drugim porušile protestantovsko cerkev ter poslopje letonskega poslaništva. Število žrtev je zelo veliko. Bombe so zadele dve zavetišči in več bolnišnic.

Po poročilu agencije Stefani iz Cernovic, je izjavil včeraj popoldne predstavnik poljske vlade, ki je skupno z visokimi uradniki prišel v Romunijo, da namerava poljska vlada ostati do zadnjega trenutka na poljskem ozemlju.

Varšava, 17. sept. o. Poljsko vrhovno poveljstvo sporoča, da Nemci z vso silo obstranjujejo

vest o potovanju ministra za zunanje zadeve Saradzogla v Moskvo. Menijo, da je to potovanje postalo potrebno zato, da dobi turška vlada podrobna obvestila o sovjetskih namelih glede Turčije. Ta pojasnila so potrebna zlasti zdaj, ko je sovjetska Rusija nehala biti nevtralna in je z orožjem posegla v evropsko vojno.

mesto Varšavo. Poljaki kljub temu na vseh točkah z uspehom napad za napadom zavračajo. Ravno tako se na ostalih bojiščih z uspehom branijo nemških napadov.

Ena najhujših bitk se je bila v teku današnjega dne pri Grodeku, kjer so poljske čete zajele nad 12.000 nemških vojakov in okoli 100 tankov. Na bojišču samem so pustili Nemci veliko število mrtvih in ranjenih.

Pri obstranjuju Varšave so danes nemške granate porušile več pomembnejših stavb, med temi tudi eno cerkev in dvoje poslaništev. Na ulicah je videti mnogo mrtvih, največ med njimi žensk in otrok, ki ravno tako pomagajo pri obrambi mesta.

Tekme za pokal LNP

Moste : Grafika 4:1 (2:0)

Zmage Moščanov v naprej ni bilo pričakovati, toda »črni umetnik« so danes igrali tako revno in neambiciozno, da so Moščani popolnoma zasluženo zmagali nad Grafiko. Moste so bile danes mnogo boljše tako v polju kakor pred golom. Grafika je povsem odpovedala in zato tudi igra ni bila kdo ve kaj zanimiva.

Svoboda : Jadran 1:0 (1:0)

Takoj za prvim parom so prišli na igrišče črnočrni Svobodaši in beločrni Jadranaši. Rezultat tekme je 1:0. Ta rezultat pa ne odgovarja poteku igre, ker je bila Svoboda boljše moštvo, kakor kaže rezultat. Dobra napadalna petorica Svobode je mnogokrat zelo nevarno oblegala nasprotnikova vrata. Tudi v polju so bili Svobodaši boljši kakor Jadran. Jadran ni nastopil kompletno, ampak z nekaj rezervami. Svoboda se je torej za svoj poraz v prvenstveni tekmi z Jadranom danes revanžirala in izločila Jadran iz nadaljnega tekmovanja za pokal Ljubljanske nogometne podzveze. — Tekmo je sodil g. Erlih.

Mars : Reka 4:2 (3:1)

Včasih je bil pregovor »Reka vse naseka«. Danes pa ta pregovor ni prišel do veljave. Takoj izpočetka so sicer beloplavi Rečani ostro napadali, toda Marsovci so kaj hitro prenesli igro na polovico Reke. Ni minilo dolgo in že je Mars proti Reki vodil z 3:0. Mars v zadnjem času vidno napreduje. Napadalni kvintet Marsa ima dva pametna moža, ki sta v igro vnesla veliko smisla. Dobri leti v Zigon sta vodila igralca Marsa. Pa tudi krilska vrsta in obramba je prav dobra. — Zdelo se je, da bo Reka odšla iz igrišča težko poražena. Toda Rečani so začeli igrati izredno požrtvovalno in skušali držati igro odprto. Kmalu pa se je posrečilo rezultat znižati 3:1. Često pa se je izpremenila slika v drugem polčasu. Kakor je v prvem polčasu imel Mars igro popolnoma v rokah, tako so v drugem polčasu Rečani prenesli igro v Marsovo polje in so imeli mnogo več od igre. Kljub premoči pa sreča Reki ni bila naklonjena in so še tedaj, ko so bili v premoči, dobili četrti gol, ki ga je zabil Zigon. Proti koncu je zaradi surovega favla Marsovega branilca v kazenskem prostoru sodnik prisodil 11 metrovko. Streljal jo je Stanina; golman se je sicer žoge dotaknil, toda ostrega strela ni mogel držati. S tem je bil postavljen tudi končni rezultat, čeprav je Reka še stalno in zelo ostro napadala.

Hermes : Disk 1:0 (1:0)

Vesti 18. septembra

Italijanski zunanji minister grof Ciano je včeraj sprejel francoskega poslanika Francoisa Ponceta, ki se je ravno vrnil iz Pariza z navodili francoske vlade. Razgovor z italijanskim zunanjim ministrom je trajal precej dolgo. Pravijo, da je bil ta setansek v zvezi s pogajanjmi med Francijo, Italijo in Anglijo.

Danski listi poročajo, da je v Moskvo dopotovalo nemško trgovsko odposlanstvo na pogajanja o razširitvi trgovskega sporazuma med Nemci in boljševiki.

Bivši predsednik Združenih držav Hoover predlaga, da bi po vseh nevtralnih državah ustanovili odbore, ki naj bi ugotovljali katera vojskujoča se država ne izpolnjuje določil o tem, da je treba civilnemu prebivalstvu in nezavarovanim krajem priznati. Člani teh odborov naj bi imeli prost dostop na vsa bojišča.

Poljsko poslaništvo v Holandiji je izdalo poročilo, da znašajo nemške izgube v dosedanjih bojih na Moravskem 100.000 mrtvih in ranjenih.

Neka poljska podmornica je precej poškodovana priplula v švedsko pristanišče Wesel. To je druga podmornica, ki se je rešila pred nemškim preganjanjem.

Nemška vlada je postrila dosedanje kazni za tiste, ki se ne drže določil o obrambi pred letalskimi napadi ponoči. Dozdej so bile za to določene samo denarne in zaporne kazni. Od sedaj pa bo tudi težka ječa in smrt, ker se je zdaj že ob več prilikah zgodilo, da so nočno temo v mestih izrabili razni ljudje za nedovoljena dejanja in propagando.

Neki angleški parnik je po nemških vesteh v pristanišču Konstanci prevzel del zlogata sklada poljske narodne banke. Zlato je bilo skrivaj prepeljano čez poljsko-romunsko mejo v noči med četrtkom in petkom ob 4. zjutraj. Angleški parnik je odplul proti Aleksandriji.

Danski parnik »Randa of Bergen« je pri Helsingu naletel na mino ter se potopil. Nekaj potnikov, med njimi štiri Američane je rešil italijanski parnik »Providenzia«.

Angleški kralj Jurij VI. je danes sprejel vojnega ministra Hora Belisha ter načelnika generalnega štaba generala Ironsidea.

Nemške oblasti poročajo, da je bilo na Češkem in Moravskem zadnje čase aretiranih precej ljudi, toda to se je zgodilo iz političnih razlogov, ne pa zaradi tega, da bi aretiranci služili Nemcem kot talci, katere bi postrelili, če bi se Čehi kaj upirali. Tudi ni res, pravijo Nemci, da bi število aretiranih znašalo 30.000 kakor so pisali raznit uji listi.